

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תבא

(חלק בט שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת תבא, יד"כ אלול, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תבא

וצריך להבין: המקור לדין זה הוא (כמצוין במפרשים) המשנה בבכורים⁴ „העשירים מביאים בכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותם בסלי נצרים של ערבה קלופה והסלים והבכורים ניתנין לכהנים”. וממשנה זו למדו בגמרא⁵ – „מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא דתנן עשירים כו' והעניים כו' הסלים והבכורים נותנים לכהנים”.

ובפשטות משמע מזה, שהחילוק בין „קלתות של זהב” ל„סלי נצרים” תלוי בדעת הנותן: כיון שעד הרגיל היו העשירים מביאים ביכוריהם בכלים יקרים „של כסף ושל זהב”, הרי שלא הי' בדעתם לתת גם את הכלים היקרים – וכמפורש בדברי רש"י „והעשירים לא היו נותנין קלתותיהן לכהן”, ובפשטות הוא מצד היוקר שלהם – ולכן הכלים חוזרים לבעלים; משאכ העניים המביאים את ביכוריהם בכלים של „סלי נצרים” (כי אין ידם משגת להביא כלים יקרים), יש בדעתם לתת גם את הכלים – ולכן גם ה„סלים” שייכים לכהנים. ואתי שפיר ראיית הגמרא מכאן לכלל „דאמרי אינשי בתר עניא אזלי עניותא”, דמאחר שהנותן

א. בנוגע למצות בכורים, אשר „הבכורים טעונין כלי”¹, כתב הרמב"ם²: הביאם בכלי מתכות נוטל הכהן הבכורים וחוזר הכלי לבעליו ואם הביאם בכלי ערבה וחלף³ וכיוצא בהן הרי הבכורים והסלים לכהנים.

(1) לשון הרמב"ם הל' בכורים פ"ג ה"ז – מספרי פרשתנו כו, ב.
(2) שם ה"ח.

(3) במשנה וספרי (דלקמן) ליתא*. – הלשון „חלף” נמצא גם ברמב"ם הל' בכורים כאן בהלכה שלפנז*⁴. וכן בהלכות (כמצוין בקונקורדנציה לס' משנה תורה): שבת פ"י ה"ח; סוכה פ"ה ה"ד וה"ו: מאכלות אסורות פ"א הכ"ג; כלים פ"א הי"ג, פכ"ה הי"ג. ומקורו במשנה כלים פ"ז מ"ז,

* אולי הייתה כן בגירסת הרמב"ם במשנה, או בספרי. – העירוני ז"ע אשר בפיה"מ הוצאת קאפח, שכותב שהעתיק נוסח המשנה מכת"י הרמב"ם – הגירסא היא כלפינו. וגם מפירושו המשנה שם משמע לכאורה שלא גרס תיבה זו במשנה (שהרי העתיק בפירושו לשון המשנה „ערבה קלופה” ולא כתב „וחלף”). וכן בכל שינויי נוסחאות דמשניות (הן שנדפסו על גיליון המשניות וכן ב„משנה עם שינויי נוסחאות” (ירושלים, תשל"ה)) לא הובאה גירסא כזו (ולא בראשונים).

ואולי אפ"ל שבהיד צ"ל „בכלי ערבה קלופה” ועפ"ז בטלה ג"כ השאלה למה השמיט הרמב"ם תיבה זו בחיבורו. – ולהעיר דכתיב הרמב"ם בחיבורו חילוק התיבות „קלופה” ו„חלף” קטן מנבדפוס או מנבכת"י אחרים ובפרט אשכנזים.

ויש להוסיף: יתכן דגם זה שבהלכה הקודמת נמצא ברמב"ם הלשון „וחלף” (ראה פנים ההערה) גרס לטעות המעתיק בהלכה זו.

** ובמקור ההלכה (תוספתא בכורים פ"ב, ז, ירושלמי בכורים פ"ג ה"ה) איתא רק הדין שצריכים להפסיק בין המינים ב„דבר אחר”, בלי פירוש הדוגמאות (שברמב"ם), כגון הוצין וחלף כו'.

תוספתא סוכה פ"א, ז (ובסוכה כ, א לגירסת הר"ח). תו"כ מצורע (טו, ד). וראה סוכה לד, א. ערוך ערך חלף (הב').

(4) פ"ג מ"ח.

(5) ב"ק צב, סע"א.

(6) ולא כבמשנה „ניתנין”. וראה לקמן הערה 19 ובשוה"ג.

(7) ב"ק שם ד"ה הסלים.

הוא עני ומביא הבכורים ב"סלי נצרים" – אזי "אזלי עניותא", שגם ה"סלים" נשארים ביד הכהן.

אמנם, הרמב"ם בדבריו הדגיש את החילוק בין "כלי מתכות" ל"כלי ערבה", ולא הזכיר את החילוק בין עשיר לעני – ומשמע מזה, שלדעת הרמב"ם אין הדבר תלוי בדעת הנותן [שאז החילוק הוא ע"פ שוויות הכלים, אם הם יקרים או זולים, ובפרט שבכלל "כלי מתכות" ישנם גם כלים ששוים אינו גדול⁸], אלא החילוק תלוי בסוג הכלי עצמו – אם הוא "כלי מתכות" או "כלי ערבה וחלף".

ואם כן הוא, צריך לומר לפי שיטת הרמב"ם, שהמקור המובא בגמרא לכלל "דאמרי אינשי בתר עניא וכו'" מן המשנה בבכורים, "עשירים מביאין כו" – הוא (לא משום שבכלי של עני דעת הנותן לתת את הכלי לכהן, אלא) מן המסובב מההלכה: בדרך הרגיל עני מביא ב"כלי נצרים", וסוג כלי זה צריך להשאיר בידי הכהן.

– וצריך ביאור בדעת הרמב"ם.

ב. על הפסוקי, "ולקח הכהן הטנא מידך" איתא בספרי: מכאן אמרו העשירים מביאים ביכורים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה וסלים ניתנים לכהנים לזכות¹⁰ מתנה לכהנים.

(8) להעיר שבפיהמ"ש בכורים שם כתב הרמב"ם: וענין אמרם של כסף מחושקים ומצופים כסף או זהב. (9) פרשתנו כו, ד.

(10) כ"ה גם בדפוס ראשון דספרי. וי"ג (בשביל) לרבות מתנה לכהנים" (ראה ספרי הוצאת הארלוויץ כו נ"י. תשכ"ט. ושם כו"כ

וביאר מפרשים¹¹ בכוונת הספרי, שמן התיבה "הטנא", שלכאורה היא יתור לשון, ילפינן שהדין, "ולקח הכהן" (ושנעשה שלו) הוא דוקא, "כשהוא טנא, סל בעלמא"¹² משא"כ אם הוא "כלי מתכות" וכיו"ב.

וטעם הדבר – "לזכות מתנה לכהנים", וכמבואר בתוספות יו"ט¹³: מאחר שפירות הביכורים של העניים הם "מעט", על כן תקנו שיתן העני גם את הסל, ו"עם הסל יהי נחשב מתנה"¹⁴.

אמנם מובן שאין לפרש כן בדעת הרמב"ם, כי לפי זה הדבר תלוי בעיקר (לא בכלי שבו הובאו הבכורים, אלא) בכמות הפירות שהובאו – ושוב תלוי הדבר בחילוק בין עשירים לעניים – בשעה שהרמב"ם חילק רק בין סוגי הכלים עצמם, ולא הזכיר החילוק שבין עניים ועשירים בכמות הפירות הנמצאים בכלים.

ג. ויש לומר הביאור בזה:

147 גדר החיוב דנתינת הסל לכהנים ביחד עם הבכורים יש לפרש בכמה אופנים¹⁵. ומהם:

גירסאות). – עוד גירסא "לזכות לעניים" (מלבי"ם כאן. וראה ספרי דבי רב – נעתק בהערה 14). ואכ"מ.

(11) ספרי דבי רב לספרי שם. וראה חדושי מהרי"ח למשנה בכורים שם בסופה.

(12) ספרי דבי רב שם.

(13) במשנה בכורים שם.

(14) ל' התוי"ט שם. ובספרי דבי רב: מאחר דהעני מסתמא פירות מועטין אית ל' הלכך רבי ל' רחמנא לזכותו שיתן מתנה מעוטה נוספת לכהן על הבכורים.

(15) כמו בכל דבר שבא כטפל וכלי ולבוש לעיקר. לכללות ג' (ד) אופנים דלקמן להעיר גם

הוא תוצאה מחיוב נתינת הביכורים, מסתבר לומר שהסלים צריכים להנתן לכהנים שבאותו משמר, כהביכורים עצמם; אבל לא דוקא לאותו הכהן (הכהנים) המקבל את הביכורים;

ב) נתינת הסלים שייכת אמנם לנתינת הביכורים, אבל השייכות היא רק בנוגע לחיוב הנתינה, שחיוב נתינת הביכורים לכהן גורר גם את נתינת הסלים – אבל לא שמעשה הנתינה של הסלים הוא באותו הגדר דנתינת הביכורים.

ג) יתר על כן – השייכות אינה רק בחיוב הנתינה, אלא גם במעשה הנתינה: הביכורים והסלים צריכים להנתן בחדא מחתא, במעשה נתינה אחד.

ד. ועפ"ז יש לומר שזהו תוכן החילוק בין דרשת הספרי לפי מובנה כפשוטו, דרשת הגמרא בבבא קמא לפירוש רש"י, ופירוש התוספות יו"ט כו' בספרי:

א) מזה שבספרי נלמד דין נתינת הסלים לכהנים מן הפסוק, ולקח הכהן הטנא מידך, בתור דין מיוחד שחל על ה"טנא", וכן מן הלשון בסיום הענין בספרי, וסלים נותנין לכהנים (ולא בלשון המאחדם, וסלים וביכורים ניתנין לכהנים), ע"ד לשון המשנה¹⁸ – משמע שהחיוב לתת הסלים לכהנים הוא ענין בפני עצמו בנתינה, שאינו ענין נתינת הביכורים. וזוהי כוונת הספרי בסיומו – „לזכות מתנה לכהנים“, היינו שזו „זכות מתנה לכהנים“ נפרדת שיש לעני, בזה שנותן הטנא לכהן.

א) שייכות הסלים לביכורים היא רק בהבאתם, אבל דין נתינת הסלים לכהנים הוא חיוב נתינה בפני עצמו, שאינו שייך כלל לחיוב נתינת הביכורים עצמם.

ב) נתינת הסלים שייכת אמנם לנתינת הביכורים, אבל השייכות היא רק בנוגע לחיוב הנתינה, שחיוב נתינת הביכורים לכהן גורר גם את נתינת הסלים – אבל לא שמעשה הנתינה של הסלים הוא באותו הגדר דנתינת הביכורים.

ג) יתר על כן – השייכות אינה רק בחיוב הנתינה, אלא גם במעשה הנתינה: הביכורים והסלים צריכים להנתן בחדא מחתא, במעשה נתינה אחד.

ו"ל דנפק"מ לדינא בין אופנים אלו:

לאופן הא', ששייכות הסלים לביכורים היא רק בהבאה אל „בית ה' אלקיך“¹⁶, אבל אין לנתינת הסלים כל שייכות לנתינת הביכורים – נמצא שיכול הנותן לתת הסלים לאיזה כהן שירצה, ואולי י"ל עוד – לאו דוקא מאנשי המשמר¹⁷.

לאופן הב', שחיוב נתינת הסלים

ממשנת „לקו"ש חכ"ג ע' 143 ואילך) ג' האופנים בהגדר דמטפחת ס"ת (ושייכותה להס"ת). וש"נ. 16) נסמן בהערה 28.

17) וע"ד ומעין התורין ובני יונה שהיו מביאין בידם כשהיו מביאין את הביכורים, שאף שהיו ניתנין לכהנים (רמב"ם שם ה"ט), אין נתינה זו שייכת לנתינת הביכורים לכהנים (ראה רדב"ז לרמב"ם שם: אותם שבידם היו דורון לכהנים) – ולכאורה אין חיוב ליתנם לאנשי אותו המשמר דוקא.

148 ב) בגמרא בבבא קמא, שבה הובאה משנה זו כמקור לכלל ד, אמרי אינשי בתר עניא אזלי עניותא, הנה מדברי רש"י שם בפירושו – שהדגיש: „והעשירים לא היו נותנין קלתותיהן

18) כ"ה גם בדפוס א' דספרי, יל"ש ובכ"מ. וכן הובא מספרי בתו"ט שם. ובספרי הנ"ל הערה 10, והסלים והביכורים.

הבכורים – כאשר הפירות מובאים בכלי והכלי נעשה כחלק²³ מהבכורים. בסגנון אחר: שייכותם אינה רק בפועל ובפעולה (כאופן הב' והג'), אלא גם בנפעל, שנעשה לדבר אחד.

ושיטה זו עולה באופן ברור מסדר הדברים ברמב"ם, שההלכה „הביאם בכלי מתכות כו“ באה בהמשך להלכה שלפני „הבכורים טעונין כלי“ (דלא כנמשנה, שבה הובא הדבר כדין והלכה בפני עצמה באופן ההבאה דעשירים ועניים). והיינו, שהכלי (שייך ו) נעשה לדבר אחד עם הבכורים; ובדין זה אין הבדל בין סוג כלי אחד לחברו.

ומה שהרמב"ם מחלק בין „כלי מתכות“ ו„כלי ערבה וחלה“, הרי זה משום שב„כלי מתכות“ יש דין מיוחד²⁴, כדיוק לשון הרמב"ם ש„חומר הכלי לבעליו“²⁵ – היינו, שמצד מצות הבאת הבכורים נעשה הכלי, ובכלל זה גם כלי מתכות²⁵, לדבר אחד עם

לכהן – מוכח שנתנית הסלים דעניים לכהן שייכת לזה שנתנית הביכורים שלהם היא עני' ודלה; ומזה, שהם נותנים את הסלים בנוסף לנתנית הביכורים¹⁹. אבל מאידך, אין להוכיח מכאן ששייכות הסלים לביכורים עצמם היא עד כדי כך שנתניתם צריכה להיות מעשה אחד (ואדרבה: אין זה מתאים כל כך עם הלשון „זלי עניותא“, דמשמע שהסלים אינם חלק מנתנית הביכורים).

ג) לפירוש התוספות יו"ט וכו' בספרי „שהעניים מביאין מעט ועם הסל יהי נחשב מתנה“ – והיינו, שהסל משלים (כביכול) את הביכורים, כך שייחשבו הם למתנה – מסתבר לומר שנתנית הסלים צריכה להיות בנתינה („מתנה“) אחת עם הביכורים, כדי שהביכורים יהיו „כדי נתניה“²⁰.

ה. וי"ל ששיטת הרמב"ם בזה היא באופן רביעי – ובחידוש נוסף על האופנים הנ"ל:

לא זו בלבד שהסל שייך לבכורים כמעשה הנתינה, אלא הוא נעשה כדבר אחד עם הבכורים (והבאת הבכורים)²¹: אימתני²² היא שלימות הבכורים ושלימות קיום מצותם – הבאת

19) שהובא שם לשון המשנה הסלים והבכורים נותנים* לכהנים.

20) משנה ראשונה בכורים שם.

21) אבל לא בקדושתם (והקליפות וכו' יוכיח) – שלא נמצא בשום מקום חידוש גדול זה.

22) להעיר מחדש א"ג מהרש"א ב"ק שם.

(* כ"ה בש"ס לפנינו. וראה דק"ט שם, שבכל הכ"י ובדפוסים ישנים כו' ניתנין, כנמשנה (או נתניום).

23) להעיר מדין תוספת ועיטור בכורים (שברמב"ם שם פ"ב הי"ח) לפי הצפ"נ מהד"ת (ח, ד). וי"ל דשאני עיטור בכורים דמצד חשיבותם אין לומר עליהם דבטלים אגב בכורים לגמרי. ולהעיר גם מב' סוגים בהתורים ובני יונה שהיו מביאים עם הבכורים (ראה רמב"ם הנ"ל הערה 17). ואכ"מ.

24) להעיר ממאירי ב"ק שם: כבר ידעת שהבכורים טעונים הבאה בכלי כו' ומוכל מקום אם היו מביאין אותם בכלי מתכות היו הכלים חוזרין לבעלים ואם כו' הסלים לכהנים. שמלשונו משמע שמצד הדין ש„הבכורים טעונים כלי“ הי' צ"ל כל הכלים לכהנים.

25) וברע"ב שם: וקלתות של עשירים מחזירים להן. וראה תו"ט וחידושי אנשי שם למשנה בכורים שם.

25*) משא"כ להאופנים הנ"ל (ס"ג), מלכתח"י לה אין בכלי מתכות דין נתינה לכהן. – ומובן

הביאם בכלי ערבה וחלף וכו' – וע"פ הנ"ל הרי זה מובן בפשטות.

(ב) כן שינה (והשמיט) מלשון המשנה (וכן מהספרי והגמרא) „הסלים והבכורים נותנין (ניתנים)²⁹ לכהנים” וכתב „הרי הבכורים והסלים לכהנים” – להדגיש, ששייכותם זה לזה אינה מוגבלת לענין (ומצד) הניתנה (לכהן), אלא הם בעצם כדבר אחד, „הבכורים והסלים” השייכים לכהן.

(ג) הפך את סדר הדברים מסדרם במשנה „הסלים והבכורים”³⁰, וכתב „הבכורים והסלים”^{30*} – אע"פ שהחידוש כאן הוא ב„הסלים” – כי הלשון „הסלים והבכורים” נותנת מקום לדייק שהסלים (הנזכרים בראשונה) הם ענין בפני עצמו נפרד מן הבכורים, ולכן כתב הרמב"ם „הבכורים והסלים”, שבזה מודגש שהסלים נמשכים וכרוכים (כפרט) אחר הבכורים.

(ד) סיים את ההלכה: „ואם נטמאו הבכורים אין הסלים לכהנים”³¹ – וזאת בהתאם עם (וכתוצאה מ)תוכן ההלכה שה„סלים” הם דבר אחד עם

הבכורים²⁶, ודוקא עי"ז מתקיימת „מצות עשה להביא בכורים למקדש”²⁷ – ואין זאת אלא שב„כלי מתכות” „חזרו הכלי לבעליו” לאחרי זה, ואינו נעשה ממון כהן; משא"כ ב„כלי ערבה וחלף וכיוצא בהן” – אינו חוזר לבעליו ונשאר דבר אחד עם הבכורים גם לאחר זמן.

[ובטעם ההפך יש לומר: בכלי מתכות, מאחר שהשייכות בין הכלי והבכורים נוצרת רק מצד הדין ש„הבכורים טעונין כלי”, על כן כל הקשר ביניהם הוא רק בנוגע לקיום המצוה – הבאת בכורים „בית ה' אלקיך”²⁸; משא"כ ב„כלי ערבה וחלף וכיוצא בהן”, השייכות לביכורים היא גם במציאותם (הטבעית) ועכ"פ בחשיבותם (השווי שלהם), ולכן „אהני” זה לגדר הכלי שבהם („בכורים טעונין כלי”) שנעשה לגמרי כדבר אחד עם הפירות, ע"ד הקליפה שבפירות הבכורים עצמם].

ו. ע"פ הנ"ל יש להמתיק ולהוסיף הסברה בעוד כמה שינויים ודיוקים בדברי ובלשון הרמב"ם:

(א) הרמב"ם השמיט את ההדגשה בנוגע לגברא המביא – עשיר ועני, ודן רק במעשה ההבאה ביחס לחפצא של הבכורים, „הביאם בכלי מתכות” . .

בפשטות הא שבמשנה וספרי לא נזכר כלל מה עושים עם קלתות של כסף כו' דהעשירים.

(26) להעיר מהל' שבת שהכלי בטל להנמצא בו ותלוי אך בשיעורו (משנה שבת צג, סע"ב. רמב"ם הל' שבת ספ"ח), גם כלי זהב.

(27) לשון הרמב"ם הל' ביכורים רפ"ב. וראה רמב"ם שם הל' וברדב"ז שם.

(28) משפטים כג, יט. תשא לד, כו. הובא ברמב"ם שם פ"ב הל' כ.

(29) ראה לעיל שוה"ג הערה 19. חלופי נוסחאות לספרי (הנ"ל הערה 10).

(30) ועד"ז הובא בב"ק שם. ברדב"ז לרמב"ם שם פ"ג הל' ח מעתיק לשון המשנה „הבכורים והסלים”. אבל לכאורה אין לדייק בזה ברדב"ז, שבפשטות כתב כן אגב שיגרא דלישנא דהרמב"ם, ובפרט דלא מצינו בכל השי"ג דהמשנה שהובאו (בס' המשניות) „הבכורים והסלים”. וגם בסיום לשונו דהרדב"ז שם כתב „הסלים והבכורים”.

(30*) כן דייק גם בהן עשיר לבכורים שם.

(31) והוא מירושלמי בכורים פ"א הל' (לפי גירסת הרמב"ם – ראה כס"מ).

לפי שהן מן המובחר ואם הביא . . לא נתקדשו"38 –

וביחד עם זה הדין הוא ש„בכורים טעונים כלי“, היינו שקדושת בכורים וקיום מצותם קשורה בכלי (והגבלה); ויתירה מזו: הרמב"ם מסיים את ההלכה „ואם נטמאו הבכורים (שאו חסר בשלימות מצות הבכורים – אין מניחים אותם לפני המזבח“39) אין הסלים לכהנים“, ומכלל לאו אתה שומע הן – שכאשר הסלים נשארים ביד הכהנים, הרי זו שלימות ומעלה בבכורים, וזה שייך (כנ"ל) דוקא ב„כלי ערבה וחלף“ – דברים פשוטים (ע"ד פסולת גורן ויקב)!

ובסגנון קצר: איך יתכן שלימותם של הבכורים, אשר כשם כן הם – בכורים, הראשונים והמעולים ביותר בשבח הארץ, שיש להביאם לבית ה' אלקיך, עד לפני מזבח ה' אלקיך, תהא קשורה דוקא בכלי (ובגלוי יותר – בכלי ערבה וחלף)?!

ח. ויש לומר הביאור בזה:

ידוע40 שהבכורים מרמזים על בני ישראל, וכמ"ש41 „כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם“, וכביאור הצמח-צדק42 בארוכה, שענין הבכורים מורה על נשמות ישראל כפי שהן בשרשן למעלה, ששם הרי „מחשבתן

הבכורים“32, ולכן מצב הבכורים וכו' נוגע ומכריע לענין הסלים“33.

ז. אמנם עדיין צריך להבין (בפנימיות הענינים עכ"פ) את שייכות הבכורים אל הכלי, ובפרט „כלי ערבה וחלף“:

ענין הבכורים מדגיש את תכלית המעלה והשלימות, בפשטות בגשמיות בהם עצמם – מראשית34 גו', „אין מביאין בכורים אלא משבעת המינים האמורים בשבח הארץ . . ואם הביא חוץ משבעת המינים לא נתקדשו“35; וכן בכללות וברוחניות – „אינם נוהגים אלא בפני הבית ובארץ ישראל בלבד“36, „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“37.

וכנ"ל שמבין המינים גופא יש להביא מראשית, מן הפירות הכי מובחרים – „אין מביאין לא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים ולא מזיתי שמן שאינם מן המובחר אלא מתמרים שבעמקים ומפירות שבהרים

(32) ועפ"ז יומתק זה שהרמב"ם מכריע כגירסא זו ולא כגירסת הר"ש והרא"ש בבכורים פ"א מ"ח – הובא בכס"מ שם.

וע"פ הג"ל י"ל דלפי הירושלמי (וכגירסת הר"ש והרא"ש) ד, נטמאו הבכורים הסלים נתנין לכהנים דכתיב כו" – הוא כאופן הא' (או הב') הג"ל ס"ג. ועצ"ע.

(33) ראה (מ"ש בדעת הרמב"ם) מהר"י קורקוס (בביאורו הב') וכס"מ כאן.

(34) – כפש"מ (רש"י, ספורנו ועוד). וע"ד ההלכה ראה: מנחת פד, ב ובפרש"י שם. ספרי ריש פרשתנו (כו, ב). ירושלמי בכורים פ"א ה"ג. פיה"מ להרמב"ם בכורים שם.

(35) רמב"ם שם ה"ב.

(36) רמב"ם שם רפ"ב.

(37) עקב יא, יב.

(38) רמב"ם שם ה"ג.

(39) ראה מהר"י קורקוס לרמב"ם כאן ה"ח (בביאורו הא'). מרה"פ לירושלמי שם.

(40) זח"ג רנג, א. וראה ב"ר רפמ"ו. זח"ב קכא, א. ועוד.

(41) הושע ט, י.

(42) אוה"ת פרשתנו (ע' תתרלג ואילך.

תתרלט ואילך). וראה בהנסמן שם.

מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כדאית היא, והיא ירידה צורך עלי; ודוקא ע"י ירידתה למטה בכלי הגוף, נפעלת בנשמה עלי כזו, שעל ידה מתעלית היא עוד למעלה ממצבה כפי שהיתה בשרשה למעלה⁵⁰. ע"ז מתגלה בה בחי ה"בכורים" האמיתית שבה, היותה מציאות אחת⁵¹ כביכול עם עצמותו יתברך, ישראל וקוב"ה כולא חד.

וכשם שכן הדבר בנוגע לירידת הנשמה למטה, כך הוא גם בפרט בעבודת האדם כאן למטה: תכלית הכוונה בעבודת האדם באה לידי ביטוי, בעיקר, לא כ"כ בעבודתה בענינים רוחניים – אהבה ויראה של הנשמה⁵² – אלא דוקא בקיום מצוות מעשיות⁵³; ע"י קיום מצוות במעשה בפועל, הנעשה דוקא בכח הכי תחתון של הגוף, כך שכל מציאות הגוף נעשית כלי וחלק של קדושת הנשמה – נפעלת שלימות העלי של הנשמה, ובאופן כזה, שגילוי העצמות לעתיד לבוא⁵⁴ בזמן התחי' (בית ה' אלקיך) יהי לנשמות בגופים דוקא⁵⁵.

של ישראל קדמה לכל דבר⁴³, וגם ("קדמה") לתורה

[ולכן⁴² הדין הוא שהבכורים קודמים לתרומה⁴⁴: אע"פ ששניהם (תרומה ובכורים) נקראים, "ראשית"⁴⁵, מכל מקום הבכורים קודמים לתרומה – כי הראשית דתרומה (אותיות "תורה מ") היא ענין התורה (שעלי" נאמר⁴⁶ "ה' קנני ראשית דרכו"), והראשית דבכורים מרמזת על בני ישראל (שעליהם נאמר⁴⁷ "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה"), וכשם ש"ישראל קדמו לתורה"⁴⁸, כך הבכורים קודמים לתרומה].

ואע"פ שהנשמה בהיותה למעלה "קדמה לכל דבר", ועומדת שם בדביקות באלקים חיים, כמ"ש⁴⁹ "חי ה' . . אשר עמדתי לפניו", עד שהיא בבחי' "טהורה היא" – אע"כ יורדת הנשמה למטה דוקא אל "כלי", נשמה בגוף, אשר מגביל את גילוי הקשר שלה עם הקב"ה, ויתירה מזו – ה"כלי" מעלים ומסתיר על דביקות הנשמה באלקות.

אמנם ידוע, שהירידה הגדולה

(43) ב"ר פ"א, ד.

(44) וכמו שאומרים בוידוי מעשר שבפרשתנו – ראה פרש"י כו, יג.

(45) בכורים: משפטים כג, יט. תשא לד, כו. תרומה: קרח יח, יב (ובפרש"י). שופטים יח, ד (ובפרש"י). פרש"י פרשתנו שם.

(46) משלי ת, כב. הובא בפרש"י עה"ת ר"פ בראשית.

(47) ירמ' ב, ג. הובא בפרש"י שבערה הקודמת.

(48) תדאר פ"ד.

(49) מ"א יז, א. יח, טו. מ"ב ג, יד. ה, טז. זח"א רלג, ב. ח"ג סח, ריש ע"ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53.

152 והטעם לכך הוא, כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁵⁶ (לגבי כללות העולמות),

(50) ראה לקו"ת במדבר ב, סע"א ואילך. ראה כה, א. כז, א ואילך (ועוד). ושם – שהיא הבחי' ד"לאשתאבא בגופא דמלכא".

(51) ראה המשך תרס"ו ע' תצא ואילך. תקב ואילך. ועוד.

(52) ראה תניא ספ"מ. ובכ"מ.

(53) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ג' ריש ע' שה. וראה אגה"ק סוס"כ.

(54) ראה לקו"ת במדבר שם, כי עיקר גילוי בחי' זו (לאשתאבא בגופא דמלכא) יהי לעתיד".

(55) לקו"ת בהר מב, ב. ובכ"מ.

(56) פל"ו.

בקיום מצות בכורים כפשוטה, שאופן ביאת הבכורים אל „בית ה' אלקיך“, „אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם“⁵⁹, שזוהי שלימות קדושתם, הוא דוקא ע"י כלי, וב„כלי“ גופא הנה התאחדות הכלי לתמיד היא דוקא בכלי הנעשה מדברים פשוטים ופחותים (אין תחתון למטה ממנו), כלי ערבה וחלף.

וע"י העסק בהלכות בכורים, באופן דתורה אחת, נגלה דתורה ופנימיות התורה⁶⁰, ובזמן שבו לומדים וקוראים זאת בתורה, שהוא גם הזמן דהבאת בכורים כדבעי (באופן ש„מביא וקורא“), „בשעת שמחה מחג השבועות עד סוף החג“⁶¹, ממהרים את קיום הברכה (מיד – וממילא⁶²) „תשנה לשנה הבאה“⁶³, הבאת בכורים בפשטות בבית המקדש השלישי,

שיבנה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו, ושמחת בכל הטוב⁶⁴, ושמחת עולם על ראשם⁶⁵.

(משיחת ש"פ תבא תשד"ז)

לפי ש„תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדריגה למדריגה אינו בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון“, שהוא „תחתון במדריגה שאין תחתון למטה ממנו“, מאחר ש„נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים“. ודוקא ע"י שעולם הזה התחתון נעשה דירה לו ית', לו לעצמותו, נפעלת עלי' גם בכל סדר השתלשלות, גם בעולמות הכי עליונים⁵⁷.

ועד"ז הוא בנוגע לנשמה, שדוקא ע"י ירידתה למטה לעולם הזה התחתון – בכלי הגוף – ועבודתה להשלים את הכוונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שזה נעשה דוקא ע"י פעולה בעולם הזה, ושם גופא בבחי' ה„תחתון“ שבו, קיום המצוות במעשה, נפעלת שלימות ה„טהרה“ וה„קדושה“⁵⁸ עבור הנשמה והגוף וגם יחד, וזה גופא תוכן עלייתה, שהיא למעלה יותר ממעלתה ועליו' לפני ירידתה.

ט. וכשם שזהו התוכן הרוחני (והפנימי) דענין הבכורים, עד"ז הוא

(57) ראה ד"ה ת"ר נר חנוכה תרמ"ג (נדפס בסה"מ תרמ"ג ע' לה ואילך, ובהתמים (חוברת ג') ע' 278 ואילך) ספ"א. לקו"ש ח"ח ע' 33.
(58) ראה לקו"ת ראה שם (כו, א). וראה גם המשך תרס"ו שם (ע' תקב ואילך). ועוד.

(59) פרשתנו כו, ב.

(60) כזח"ג (קנב, א) דהם גוף ונשמה.

(61) לשון הרמב"ם שם פ"ד הי"ג.

(62) כידוע פירוש כ"ק מו"ח אדמור"ר ב„לשנה

הבאה בני חורין“ (ספר השיחות תש"ה ע' 83).

(63) פרש"י פרשתנו כו, טז.

(64) פרשתנו כו, יא. הובא ברמב"ם שם.

(65) ישעי' לה, יוד. נא, יא.

